

Landschapsbeheer Drenthe

Directie/bestuursverslag 2021

Inhoud

1.	Inleiding	4
2.	Algemene informatie.....	5
a.	Statutaire naam, vestigingsplaats en rechtsvorm	5
b.	Doelstelling, visie, beleid en strategie i.r.t. belangrijkste activiteiten	5
c.	Juridische structuur	5
d.	Directie en bestuur.....	6
e.	Statutenwijzigingen.....	6
3.	Activiteiten en resultaten.....	7
a.	Activiteiten	7
	Basistaken/Prestatieafspraken	7
	Overige projecten	15
b.	Resultaten.....	21
c.	Toelichting op de resultaten	23
d.	Communicatie	23
4.	Financieel organisatieresultaat	24
5.	Financieel beleid.....	26
a.	Methoden fondsenwerving en besteding	26
b.	Beleid m.b.t. omvang en functies van reserves en fondsen	27
c.	Beleggingsbeleid.....	27
d.	Vergoedingen voor vrijwilligers.....	27
6.	Personeel.....	28
a.	formatieomvang.....	28
b.	functiehuis.....	29
c.	meerjarenbeleidsplan	29
d.	effect tweede coronajaar	29
7.	Informatie mbt directie/bestuur en Raad van Toezicht.....	31
a.	Taak en werkwijze van de directie/bestuur en Raad van Toezicht	31
b.	Bezoldigings- en vergoedingenbeleid.....	31
c.	Wijze van benoeming raad van toezicht en zittingsduur leden	31
d.	Hoofd- en nevenfuncties leden van Raad van toezicht.....	32
e.	Relevante nevenfuncties directeur/bestuurder.....	33
8.	Verslag toezichthoudend orgaan	34
a.	Wijze waarop toezicht is gehouden op de strategie en prestaties	34

b.	Profielschets Raad van Toezicht	35
c.	Aantal vergaderingen in verslagjaar	35
d.	Zelfevaluatie RVT	35
9.	Toekomstparagraaf	36
a.	Begroting komend boekjaar	36
b.	Geplande besteding middelen (programma's en activiteiten)	36
c.	Beoogde resultaten	37
d.	Werken na corona	37

1. Inleiding

Ook 2021 stond nog volop in het teken, of beter gezegd: de schaduw, van de Corona-pandemie. Maar ook in 2021 heeft dit, evenals in het eerste coronajaar 2020, slechts beperkt invloed gehad op het financiële en inhoudelijke resultaat van de Stichting Landschapsbeheer Drenthe.

Daarmee is uiteraard niet de pandemie aan ons voorbijgegaan: zowel op de werknemers als op de enkele duizenden inwoners van Drenthe, die zich met ondersteuning van de Stichting LBD hebben ingezet voor het landschap en de natuur in Drenthe, laat de pandemie sporen na. Maar, ook in 2021, ten opzichte van andere sectoren mogen wij ons zeer gelukkig prijzen.

Nog steeds kon een deel van de geplande/reguliere bijeenkomsten met vrijwilligers niet doorgaan en werkten de medewerkers van LBD nog hoofdzakelijk vanuit huis. Voor de medewerkers is dit deels “het nieuwe normaal” geworden, maar betekende toch nog wel blijven schakelen tussen life en digitaal contacten onderhouden en interne en externe overleggen.

Tijdens de versoepelingen van de maatregelen nam de groepsgrootte waarmee vrijwilligers in het veld aan de slag gingen weer toe en ook de natuurwerkdag kon weer “gewoon” doorgaan (en was een succes!).

Voor veel mensen was (en bleef) het werken in de natuur en de buitenlucht een hele waardevolle en gezonde vrijetijdsbesteding. We zagen de resultaten van het vrijwilligersnetwerk dan ook weer toenemen naar het niveau van vóór de pandemie. In de paragraaf Resultaten wordt dit nader aangegeven.

Via de investeringsagenda heeft de provincie middelen gereserveerd waarop, als gevolg van de corona, weliswaar bezuinigd is ten opzichte van de verwachte behoefte, maar die voor 2021 voldoende ruimte hebben geboden om het werk op de huidige wijze voort te kunnen zetten.

Na een lange voorbereiding met veel externe betrokkenen zijn ook een aantal grotere projecten in het stadium gekomen dat ze aan de vooravond van de uitvoering staan. Dit betreft o.a. projecten voortkomend uit de Agenda Boer Burger Natuur Drenthe en de Nationale Parken nieuwe stijl.

De inhoudelijke en financiële informatie worden in de betreffende paragrafen nader toegelicht.

In 2021 is ook de organisatie verder doorontwikkeld. Begin 2021 trad de nieuwe structuur met de drie teams in werking: team Streekbeheer, team Projecten en team Organisatie en Ondersteuning. In een reeks interne en externe dialogen is invulling gegeven aan de toekomstparagraaf van het Meerjarenbeleidsplan. Dit plan zal in de maartvergadering 2022 van de RvT zijn vastgesteld.

2. Algemene informatie

De in dit directie/bestuursverslag en de jaarrekening vermelde informatie wordt de Richtlijn 650¹ gevolgd. Waar relevant is de informatie rechtstreeks overgenomen uit de Statuten en/of uit het vigerend meerjarenbeleidsplan van de Stichting. Voor uitgebreidere informatie wordt dan ook verwezen naar deze stukken.

De RJ 650 richtlijn is specifiek voor Fondsenwervende organisaties, de RJ 640 is van toepassing op organisaties-zonder-winststreven. Landschapsbeheer Drenthe valt in die laatste categorie. Toch is de RJ650 methodiek gevolgd. Landschapsbeheer Drenthe maakt deel uit van het samenwerkingsverband LandschappenNL. Dit is een samenwerkingsverband van de zelfstandige Provinciale organisaties Landschapsbeheer en de (eveneens zelfstandige) Provinciale Landschappen met een gezamenlijk landelijk bureau. De Landschappen zijn wel fondsenwervende instellingen. Tussen de organisaties is afgesproken dat de jaarrekeningen conform richtlijn RJ650 zullen worden opgemaakt om de onderlinge vergelijking eenvoudiger te maken.

a. Statutaire naam, vestigingsplaats en rechtsvorm

De Stichting Landschapsbeheer Drenthe staat vanaf 05-10-2007 onder nr. 04088219 ingeschreven bij de KvK met als vestigingsplaats Assen.

b. Doelstelling, visie, beleid en strategie i.r.t. belangrijkste activiteiten

De stichting stelt zich ten doel²:

Bij te dragen aan de zorg voor het Drentse (cultuur)landschap door het initiëren, stimuleren, coördineren, doen uitvoeren en uitvoeren van landschapsecologisch en cultuurhistorisch verantwoorde werkzaamheden. Daarbij staat herstel, behoud, aanleg en duurzame ontwikkeling van waardevolle landschapselementen centraal en worden naar vermogen mensen ingeschakeld die een zwakke positie op de arbeidsmarkt innemen. Zelfwerkzaamheid en (vrijwillige) inzet door bewoners(groepen), en grondeigenaren wordt daarbij gestimuleerd en ondersteund.

In de afgelopen jaren is i.h.k.v. betrokkenheid van bewoners ook meer ingezet op educatie en onderzoek en op de aardkundige waarden, die immers letterlijk het fundament onder het hedendaagse cultuurlandschap vormen.

LBD is een projectenorganisatie. De effectiviteit en efficiency wordt gewaarborgd door de projectmatige werkwijze en verantwoording aan de opdrachtgevers.

Het beleid is vastgelegd in het meerjarenbeleidsplan (MJBP).

c. Juridische structuur

De organisatievorm is een zelfstandige Stichting (zonder winstoogmerk.)

¹ Zie: [RJ-Uiting 2016-13 'Richtlijn 650 fondsenwervende organisaties'.pdf \(goeddoelennederland.nl\)](#)

² Conform de statuten

De Stichting werkt landelijk samen in een samenwerkingsverband LandschappenNL.

d. Directie en bestuur

Het bestuur van de stichting bestaat uit één persoon (directeur/bestuurder). Het bestuur staat onder toezicht van de Raad van Toezicht. Taken, rollen en bevoegdheden van directie, bestuur en Raad van Toezicht zijn vastgelegd in de algemene Statuten en het directiestatuut. In hoofdstuk 8 is de samenstelling van de Raad van Toezicht nader aangeduid.

e. Statutenwijzigingen

De oorspronkelijke statuten betreffen de oprichting van de Stichting per 5 oktober 2007.

Er heeft een statutenwijziging per 4 april 2013 plaatsgevonden, dit betreft de omzetting naar Raad van Toezichtmodel.

3. Activiteiten en resultaten

a. Activiteiten

Basistaken/Prestatieafspraken

Landschapsbeheer Drenthe valt onder de Algemene Subsidie Verordening (ASV) van de Provincie. Deze verordening schrijft voor dat jaarlijks de Provincie een Programma van Eisen (PvE) opstelt, met een beschikbaar budget, op basis waarvan LBD een offerte met te leveren prestaties maakt. De door de provincie goedgekeurde offerte wordt vastgelegd in een beschikking en is daarmee de "Provinciale Prestatieafpraak", ook wel "Basistaken" genoemd.

Onder de verzamelterm Streekbeheer worden een aantal basisactiviteiten onderscheiden waaraan zowel de provincie als de gemeentes financieel gelijkwaardig bijdragen. In samenhang met de provinciale prestatieafspraken worden jaarlijks eveneens met alle gemeentes de afspraken vastgelegd in gemeentelijke jaarplannen.

Naast de gemeentelijke jaarplannen bevatten de basistaken een aantal volledig door de provincie gedekte onderdelen (reguliere provinciale taken).

Onderstaande tabel geeft aan hoe in de offerte basistaken 2021 het beschikbare budget aan de onderdelen is toebedeeld.

02. overzicht begroting										
Basistaken 2020 Landschapsbeheer Drenthe		Begroting		specificatie financiering						
1.	Streekbeheer	Kosten	Verschil	Financiële Dekking	Prov Streekbeheer	Provincie reguliere activiteiten	gemeentes	NPL	investering uit reserve LBD	eigen bijdrage eigenaar/derden
a.	Gemeentelijke Jaarplannen (vrijwilligers en regulier beheer)	€ 829.750,00	€ -	€ 829.750,00	€ 275.000,00	€ 120.000,00	€ 395.000,00	€ 19.750,00		€ 20.000,00
b.	reguliere provinciale activiteiten									
	advisering/ontwikkeling/extern overleg	€ 125.000,00	€ -	€ 125.000,00		€ 92.000,00		€ 33.000,00		
	Verankering vrijwilligers- en bewonersnetwerk	€ 230.000,00	€ -	€ 230.000,00		€ 209.544,00	€ -	€ 20.456,00	€ -	
	Natuurwerkdag	€ 40.000,00	€ -	€ 40.000,00		€ 25.000,00	€ 6.000,00	€ 9.000,00		natura
	Bomenwacht	€ 146.400,00	€ -	€ 146.400,00		€ 20.000,00	€ 83.400,00	€ 10.000,00		€ 33.000,00
	Soortenbeheer	€ 55.000,00	€ -	€ 55.000,00		€ 55.000,00	€ -			
	Vrijwilligersnetwerk boerenlandvogels	€ 45.000,00	€ -	€ 45.000,00		€ 45.000,00				
	vrije ruimte	€ -	€ -	€ -		€ -				
	subtotaal	€ 641.400,00	€ -	€ 641.400,00	€ -	€ 446.544,00	€ 89.400,00	€ 72.456,00	€ -	€ 33.000,00
	Totaal prestatieafspraken 2020	€ 1.471.150,00	€ -	€ 1.471.150,00	€ 275.000,00	€ 566.544,00	€ 484.400,00	€ 92.206,00	€ -	€ 53.000,00

De offerte is conform afspraken met de provincie op 26-10-2020 aan de provincie verzonden. De provincie heeft op 23-12-2020 daarover een positieve beschikking afgegeven.

Jaarlijks, vanaf november voorafgaand en deels aan het begin van het jaar, worden de onderdelen a. en b. op basis van de dan actuele inzichten in deelbegrotingen opgesplitst. Die zijn nauwkeuriger en kunnen en mogen dus (enigszins) afwijken van de offerte. Het totaalbedrag van de provinciale bijdrage is daarbij leidend.

Gemeentelijke jaarplannen (vrijwilligers en regulier beheer)

Het doel van dit onderdeel is het integreren van het begeleiden van reguliere en nieuwe vrijwilligersgroepen en de uitvoering aan met gemeentes afgesproken objecten en kwetsbare terreinen. In het programma van Eisen stelt de Provincie dat het onderhoud aan deze terreinen en objecten waar mogelijk met vrijwilligers

dient te worden gedaan. LBD heeft samen met gemeentes en bewoners een werkwijze ontwikkeld om dit gebiedsgericht te organiseren.

In de jaarplannen valt:

- Structurele begeleiding vaste vrijwilligersgroepen
 - Fruitboombrigades (onderhoudsploegen fruitbomen en boomgaarden)
 - Landschapsbrigades (onderhoudsploegen terreinen, vennen, poelen, singels, hagen, houtwallen etc.)
 - Jeneverbesbrigades
 - Werving en begeleiding nieuwe en incidentele groepen
 - Vorming permanente groepen/brigades
 - Werkdagen bedrijven
 - organiseren afstemmings- en inspiratieoverleg tussen de groepen (kerngroepenoverleg)
- Faciliteren van (nieuwe) vrijwillige inzet in landschapsonderhoud (initiatief vrijwilligers)
- Planontwikkeling samen met burgers (initiatief burgers of overheid)
- Adviezen, presentaties, specifieke cursussen etc. op het gebied van landschap en groen
- Faciliteren bestaande groepen (specialistisch gereedschap ten behoeve van vrijwilligers, onkostenvergoedingen, zaai- en plantgoed).
- Activiteiten met scholen
- Uitvoering onderhoud met aannemers aan landschappelijke objecten en kleine natuurterreinen
- voorbereiding, coördinatie uitvoering, externe communicatie en interne afstemming t.b.v. de jaarplannen.

In 2021 is, ondanks de Coronapandemie, het netwerk met bewonersgroepen, vrijwilligersgroepen, scholen en zorgboerderijen weer toegenomen. De meeste groepen zijn actief geweest, er zijn meer activiteiten uitgevoerd maar het aantal actieve vrijwilligers is mede door Corona in een meerdere gemeenten afgenomen. Alleen de scholen waren in 2021 door Corona veel minder actief.

Evenals in 2020 zijn in 2021 een recordaantal aanvragen ingediend door de groepen en grondeigenaren voor plantgoed, zaaigoed en nestkasten. Met name bevordering van de biodiversiteit en beheersing van de Eikenprocessierups waren hierbij de aanleiding.

Het aantal boeren die gebruik hebben gemaakt van de Regeling Agrarisch landschapsbeheer (RAL) nam toe met 2 agrariërs. In totaal hebben zich meer dan 50 boeren aangesloten bij een van de 8 collectieve overeenkomsten afgesloten met o.a. boermarkten en werktuigenverenigingen.

De animo voor de Stimuleringsregeling Landschap en Biodiversiteit als onderdeel van Streekbeheer, o.a. ter bevordering van groepsvorming onder particuliere grondeigenaren, was in 2021 groot. De regeling was voor het eerst in alle gemeenten opengesteld. Alle beschikbare middelen zijn weggezet en de wachtlijsten groeiden. In de gemeenten Meppel, Westerveld en De Wolden zijn

ruim 50 nieuwe deelnemers actief met erf- en landschapsinrichting en structureel actief met het reguliere onderhoud. In totaal hebben zich ruim 75 deelnemers van de regeling gebruik gemaakt en zich aangesloten bij een bewonersgroep.

Door Corona was het niet mogelijk alle kerngroep overleggen te organiseren. In 2020 was dit helemaal niet mogelijk. In het najaar is voor het eerst weer in anderhalve jaar in 4 gemeenten een kerngroep overleg georganiseerd en hebben de groepen uit het netwerk elkaar weer gezien en gesproken.

Het reguliere onderhoud aan de landschappelijke objecten en natuurterreinen heeft geen hinder van beperkende maatregelen ondervonden. Het werk met de aannemers kon onverminderd worden voortgezet en de vrijwilligersgroepen hebben hun werk uitgevoerd.

Voor die onderdelen van de jaarplannen die door de maatregelen niet konden worden uitgevoerd (zoals kerngroepenoverleg en activiteiten met scholen) worden de niet benutte budgetten van de jaarplannen in overleg met de gemeentes doorgeschoven en gebruikt in het komende jaar, dan wel minder afgerekend. In de alinea financieel hieronder is dat nader gekwantificeerd.

Ten opzichte van de in de offerte basistaken hiervoor geraamde € 829.750,- is in 2021 € 854.986,- gerealiseerd.

Het totaal van de gemeentelijke bijdragen was in de offerte basistaken begroot op 395.000,-. Dit bedrag wordt volgens afspraak door de provincie via het budget basistaken verdubbeld.

De provinciale bijdrage hieraan bedroeg in 2021 € 417.463,- ten opzichte van in de offerte begroot € 395.000,-.

Omdat het totale provinciale bedrag vast staat resulteert dit in een lagere beschikbare dekking voor de gemaakte kosten in de overige reguliere provinciale activiteiten.

Voor meer details, zie onder "financieel" in deze paragraaf, en bijlage resultaten BT in de jaarrekening.

Reguliere provinciale activiteiten

Onder de overige provinciale taken vallen de niet direct aan uitvoering via de gemeentelijke jaarplannen toe te wijzen activiteiten:

- Advisering/ontwikkeling/extern overleg

Dit betreft extern gerichte werkzaamheden. Het doel/resultaat van dit onderdeel is het adviseren, bijdragen en beïnvloeden van het beleid van derden m.b.t. de onderwerpen landschap/leefomgeving en bewonersparticipatie, het voorbereiden en doorontwikkelen van werkmethoden streekbeheer en projecten en het afleggen van verantwoording.

Tevens heeft dit onderdeel veel relatie met positionering en in het verlengde daarvan projectontwikkeling.

In de jaarrekening is deze post opgesplitst in de interne deelbegrotingen Extern netwerk en Project- en methodieontwikkeling.

Vanwege de coronamaatregelen zijn ook in 2021 nog veel externe bijeenkomsten hetzij vervallen, hetzij digitaal georganiseerd. Het voordeel van besparing van reistijd weegt ondanks de gewenning niet op tegen het nadeel van de “koudere” contacten via een beeldscherm, maar in de toekomst zal zeker een combinatie van de “life” en de “digitale” stijl blijven voortbestaan. (De vergaderruimte is in samenspraak met de verhuurder en medegebruiker “Het Drentse Landschap” hier inmiddels op ingericht.).

Er zijn in 2021 een aantal bijeenkomsten geweest met de groene partnerorganisaties (SBB, NM, HDL, NM en IVN). Deels in het verlengde van de Agenda BBND, maar ook om nader met elkaar te verkennen welke visie wij gezamenlijk hebben op het landschap en de natuur in Drenthe en hoe daarin de samenwerking nog beter kan worden vormgegeven.

Op het gebied van projectontwikkeling hadden de Corona maatregelen weinig impact. Op verschillende fronten werkten de provincie Drenthe en het Rijk aan de zogenaamde investeringsagenda en de tijdelijke ondersteuning Nationale Parken. Hier vloeiden diverse deelprojecten uit voort. Voorbeelden hiervan zijn de Agenda Boer Burger Biodiversiteit, het uitvoeringsplan Boerenlandvogels en Streekbeheerprojecten in de Nationale Parken Drentsche Aa en in Zuidwest Drenthe waar een prominente rol voor LBD in is weggelegd. Onder Overige Projecten in deze paragraaf is e.e.a. nader toegelicht.

In de offerte basistaken 2021 was dit onderdeel begroot op € 125.000,-. Realisatie in 2021 was € 106.198,-. Een deel van de kosten die zijn gemaakt voor het ontwikkelen/uitwerken van de gebiedsprocessen i.h.k.v. de BBND projecten zijn buiten de boekjaarsubsidie om door de provincie gefinancierd. Dit betrof het ondersteunen van de “aanjagers” t.b.v. het lostrekken en vervolgens het ondersteunen van de aanvragen van initiatieven uit het gebied. Hiervoor heeft de provincie een bedrag van € 28.000,- toegezegd waarvan in 2021 € 20.900,- via facturatie aan LBD is uitbetaald.

- Verankering vrijwilligers en ARBO.
Dit betreft de indirecte ondersteuning van het vrijwilligersnetwerk wat niet specifiek aan groepen is toe te delen en dus niet in de jaarplannen van de gemeentes is opgenomen, zoals organiseren van cursussen, ontwikkeling beleid, veiligheid, organiseren vrijwilligersdagen en het algemene gereedschapsdepot.
Dit onderdeel bevat tevens communicatie en voorlichting ten behoeve van werving en binding vrijwilligers en afleggen van verantwoording aan opdrachtgevers. Bijhouden van website, social media en nieuwsbrieven.
In de jaarrekening zijn deze opgesplitst in de interne deelbegrotingen Groenadvies, communicatie en educatie, Geovisia, Vrijwilligerswerk Algemeen, ARBO vrijwilligerswerk, cursussen/evenementen, kerndata en Gereedschapsbeheer.
Het groenadvies is een “loket” waar mensen vragen kunnen stellen. Dit onderdeel sluit aan bij de doelstelling van het betrekken van mensen bij hun leefomgeving. De afhandeling van de meeste vragen gebeurt telefonisch.

Voor communicatie en educatie lagen de kosten hoger, met name vanwege de uitval t.g.v. zwangerschap van de communicatiemedewerkster en daarvoor inhuur van ZZP'ers.

Vervallen evenementen waren o.a. de boomfeestdag en de jaarlijkse vrijwilligersdag.

De zaagcursussen konden nog wel doorgang vinden en enkele cursussen (zoals snoeicursussen) zijn deels via videostreams en deels live georganiseerd. In 2021 hebben 32 activiteiten (workshops en cursussen) plaatsgevonden met 1104 deelnemers. Daarnaast zijn 14 evenementen met 2248 bezoekers georganiseerd en 2 excursies met 23 deelnemers.

De uitleen van het gereedschap via het depot in Anderen kon in de aangepaste vorm met het "coronaprotocol" normaal doorgang vinden. Vanwege het (na vele jaren) stoppen van één van de vrijwilligers die de uitleen en de administratie van de Werkschuur coördineerde zijn deze werkzaamheden nu ingevuld met een betaalde medewerker, wat doorwerkt in extra kosten op dit onderdeel.

In de offerte basistaken 2021 was dit onderdeel begroot op € 230.000,-.

Realisatie in 2021 was € 225.453,-.

De kosten voor de onderdelen Groenadvies (vragen van particulieren), communicatie en educatie, cursussen en gereedschapsbeheer vielen hoger uit dan de begroting.

Het dekkingstekort wat ontstond door de hogere toedeling aan de jaarplannen (conform afspraak verdubbeling gemeentelijke bijdragen) is ten koste gegaan van de dekking op deze onderdelen, waardoor uiteindelijk een tekort (negatief resultaat) is gebleven van €24.000,-.

- De natuurwerkdag is een landelijk evenement in samenwerking met diverse organisaties waarbij in Drenthe op diverse locaties vrijwilligers aan het werk zijn. De provincie financiert de natuurwerkdag met een relatief kleine bijdrage van gemeentes. De Natuurwerkdag is het grootste evenement voor groene vrijwilligers. Landelijk hebben in 2021 14.470 mensen op de natuurwerkdag deelgenomen, waarvan 1.359 in Drenthe. De natuurwerkdag werd in 2021 over twee dagen verdeeld, waarbij op de vrijdag een aantal scholen actief was. Hiervoor was een aanvullende financiering van 1.500,- van het Prins Bernard Cultuurfonds beschikbaar.

In de offerte basistaken 2021 was dit onderdeel begroot op € 40.000,-.

Realisatie in 2021 was € 41.500,-.

- Bomenwacht: monumentale bomen zijn een bijzondere soort Bomenwacht: monumentale bomen zijn een bijzondere soort landschappelijke objecten, waarvoor een andere financiële verdeling geldt dan voor de voorgaande onderdelen. Daarom wordt dit reguliere onderdeel als apart project benaderd. De gemeentes en eigenaren financieren hoofdzakelijk, met een relatief kleine bijdrage van de provincie.

In 2021 zijn conform de planning 587 monumentale bomen onderhouden, 1149 bomen VTA gecontroleerd en 130 bomen nader onderzocht. In de coronaperiode is de aandacht voor de bomen in de leefomgeving toegenomen. We hebben veel aanvragen gehad voor de snoei, onderhoud en advies van niet-monumentale bomen. Het uitvoeren van deze werkzaamheden gebeurt op basis van een losse offerte. Dit heeft geleid tot veel opdrachten waarbij we ca. 250 bomen hebben onderhouden en nog eens ca. 500 bomen hebben gecontroleerd.

In 2021 is de Bomenwacht opnieuw aanbesteed. Er zijn 4 Drentse boomverzorgingsbedrijven benaderd om in te schrijven. Ook deze keer was Dolmans Landscaping Noord de partij die het scherpst heeft ingeschreven. Het werk is hen op basis daarvan voor een periode van 4 jaar gegund. De prijzen lagen beduidend hoger dan de voorgaande aanbestedingen. Deze trend zien we veel in de markt. De gestegen kosten zullen we de komende jaren dan ook door moeten gaan berekenen aan de boomeigenaren.

De Bomenwacht heeft in 2021 ook veel energie gestoken in het updaten van het boombeheersysteem. We zijn overgegaan van Geovisia 5 naar Geovisia 6. Dit heeft meer voeten in aarde gehad van vooraf te voorzien was. De Bomenwacht is een bijzonder project met bijzondere wensen en ICT behoeftigheden. Het ICT-bedrijf en wij hebben veel tijd moeten besteden aan het goed werkend te krijgen van de software.

In de offerte basistaken 2021 was dit onderdeel begroot op € 146.400,-. Realisatie in 2021 was € 181.483,-.

In de jaarrekening sluit dit onderdeel met een tekort van €12.056,-.

Omdat vanuit de provinciale boekjaarsubsidie jaarlijks een vast bedrag van € 20.000,- beschikbaar wordt gesteld heeft dit geen invloed op de beschikbare middelen voor overige basistaken.

Het tekort is te verklaren door de gestegen kosten door de aanbesteding die in 2021 nog niet doorberekend konden worden aan de boomeigenaren en de extra inzet dat we hebben moeten doen op de implementatie van de nieuwe software

- Soortenbeheer (*ontwikkeling en uitvoeren soortenbeschermingsplannen*)
Biodiversiteit (soortenbeheer) is een provinciale taak. Het budget in de basistaken wordt gebruikt voor vast terugkerende onderdelen. Voorbeelden daarvan zijn ondersteuning van vrijwilligers en grondeigenaren bij het beheer van oeverwalwanden, advisering en levering van Drentse bloemenmengsels en nestkasten en advisering van grondeigenaren over beheer- en inrichtingsmaatregelen ten behoeve van de biodiversiteit. Naast deze vaste onderdelen ontwikkelt LBD vanuit de basistaken jaarlijks projecten die worden gefinancierd uit een ander provinciaal budget. Meer informatie over enkele van deze projecten is terug te lezen in het hoofdstuk 'overige projecten'.

De coronamaatregelen hebben ook in 2021 slechts beperkt invloed gehad op de werkzaamheden van het onderdeel soortenbeheer algemeen. Geplande projecten met erfbezoeken en bijeenkomsten, zoals het natuurervenproject en

het project Drentse Paosbloem, konden met inachtneming van de juiste maatregelen ongehinderd doorgaan. Enkele geplande fysieke bijeenkomsten zijn, in afstemming met de opdrachtgever, vervangen voor online sessies. Soms leverde dat zelfs meer deelname en betrokkenheid op dan we over het algemeen bereiken met fysieke bijeenkomsten.

In de offerte basistaken 2021 was dit onderdeel begroot op € 55.000,-. Realisatie in 2021 was € 81.288,-. De aanvullende financiering boven de boekjaarsubsidie is bij gemeentes en derden gerealiseerd. Met name door een toename in het aantal bestellingen van Drentse zaadmengsels en nestkasten is dit gerealiseerde bedrag tot stand gekomen.

- **Vrijwilligersnetwerk boerenlandvogels**
De boerenlandvogels in Drenthe staan nog meer onder druk dan ze al stonden. Door de publieke en politieke aandacht is er de afgelopen jaren een reëler beeld ontstaan aangaande de voor Drenthe belangrijke weidevogels. LBD stemt deze taak af met het AND die de rol heeft bij het uitvoeren van maatregelen t.b.v. de boerenlandvogels in de ANLB-gebieden. In 2021 hebben we de werkzaamheden rondom de boerenlandvogels over 3 medewerkers verdeeld uitgevoerd. Ieder vanuit zijn eigen kracht, expertise en enthousiasme.

Ondanks de aanwezigheid van coronamaatregelen heeft het vrijwilligerswerk voor de boerenlandvogels, door de 350 vrijwilligers die in Drenthe actief zijn, hier vrijwel geen hinder van ondervonden. Veel veldwerk (afspraken maken met boeren, nesten zoeken en beschermen, etc...) konden onverminderd voortgang vinden. De jaaravond hebben we in 2021 in een alternatieve vorm gegoten en digitaal gehouden. In totaal logden 224 individuen in om de jaaravond digitaal te volgen. De digitale uitzending werd voorgezeten door Peter Bennema (voorzitter van het Ermberaad) en verzorgd vanuit de raadszaal in het provinciehuis te Assen. Een mooie samenwerking tussen Provincie Drenthe, sprekers en onze organisatie.

In de offerte basistaken 2021 was dit onderdeel begroot op € 45.000,-. Realisatie in 2021 was € 46.550,-. Hiervoor was aanvullende dekking vanuit de gemeentes Westerveld en Tynaarlo beschikbaar.

Financieel

In de jaarrekening is een financieel overzicht van de projecten in de basistaken opgenomen (realisatie en begroting) en is bovenstaande toelichting nader gekwantificeerd.

NB De begrotingen waarmee in de jaarrekening wordt vergeleken betreft de begrotingen zoals deze aan het begin van het jaar zijn vastgesteld. Deze wijken zoals hierboven aangegeven enigszins af van de offerte basistaken (zijn nauwkeuriger).

Binnen de basistaken is de Stichting vrij om de provinciale budgetten te verdelen over de diverse onderdelen. De boekjaarsubsidie van de provincie dient volledig te zijn besteed in het boekjaar.

De gemeentelijke budgetten in de jaarplannen zijn niet uitwisselbaar.

Basistaken 2021 realisatie	KOSTEN			FINANCIERING					
	Personele inzet	Directe projectkosten	Totaal kosten	Provincie	Gemeenten	Derden	NPL	Totaal baten	Saldo
Basistaken	€ 494.171	€ 188.257	€ 682.428	€ 417.463	€ 97.329	€ 72.217	€ 59.364	€ 646.372	€ -36.055
Jaarplannen	€ 505.087	€ 349.899	€ 854.986	€ 394.866	€ 407.061	€ 12.491	€ 40.568	€ 854.986	€ -0
	€ 999.258	€ 538.156	€ 1.537.414	€ 812.329	€ 504.390	€ 84.708	€ 99.932	€ 1.501.358	€ -36.056

Basistaken 2020 begroting	KOSTEN			FINANCIERING					
	Personele inzet	Directe projectkosten	Totaal kosten	Provincie	Gemeenten	Derden	NPL	Totaal baten	Saldo
Basistaken	€ 510.822	€ 185.824	€ 696.646	€ 467.390	€ 92.000	€ 72.050	€ 44.456	€ 675.896	€ -20.750
Jaarplannen	€ 543.669	€ 276.340	€ 820.009	€ 393.434	€ 398.934	€ 3.800	€ 40.568	€ 836.736	€ 16.727
	€ 1.054.491	€ 462.164	€ 1.516.655	€ 860.824	€ 490.934	€ 75.850	€ 85.024	€ 1.512.632	€ -4.023

realisatie versus begroting	€ -55.233	€ 75.992	€ 20.759	€ -48.495	€ 13.456	€ 8.858	€ 14.908	€ -11.274	€ -32.033
-----------------------------	-----------	----------	----------	-----------	----------	---------	----------	-----------	-----------

In de prestatieafspraken (basistaken) als geheel is € 55.233,- minder uren besteed en voor een bedrag van € 75.992,- meer directe projectkosten gemaakt. In totaal is € 20.759,- meer gerealiseerd dan begroot.

De minder gemaakte uren hebben mede te maken met mutaties in het personeelsbestand (zie paragraaf 6.a personeel) .

Financiering provincie

De bijdrage van de provincie is 48.495,- lager dan begroot.

In het bestuurlijk overleg van de afgelopen jaren is het tekort op met name het groeiende onderdeel streekbeheer aan de orde geweest en heeft de gedeputeerde toegezegd dit via het Provinciale investeringsprogramma 2020-2023 af te dekken. Hiervoor is een bedrag van € 500.000,- gereserveerd wat in overleg met de provincie jaarlijks naar behoefte kan worden ingezet t.b.v. het streekbeheer.

In 2020 is van dit budget € 69.509,- gebruikt. In 2021 is hiervan € 94.352,- aangewend.

Het financieel resultaat op de jaarplannen is daarmee gesloten op € 0,-.

Op de overige basistaken is een tekort ontstaan van 36.055,-, verdeeld over de onderstaande posten:

Basistaken 2021 realisatie	Saldo
Bomenwacht	€ -12.055,73
GroenAdvies	€ -5.000,00
Communicatie en educatie	€ -6.999,95
Cursussen vrijwilligerswerk	€ -4.999,67
Gereedschapsbeheer	€ -6.999,96
Totalen	€ -36.055,66

Dit tekort wordt voor eigen rekening van LBD gehouden, zie verder onder de kop “financieel resultaat basistaken”.

Financiering gemeentes

De twaalf gemeentes gezamenlijk financieren € 13.456,- meer dan aan het begin van het jaar begroot.

In de jaarplannen wordt € 8.127,- meer bijgedragen, overige bijdragen komen via de bomenwacht en een gemeentelijke bijdrage t.b.v. boerenlandvogels.

De gemeentes dragen € 12.995,- meer bij aan de jaarplannen dan de provincie. De reden hiervan is dat er extra activiteiten worden toegevoegd aan de jaarplannen die niet onder de provinciale verdubbelaar vallen. Dit betreft bijvoorbeeld de gemeente Meppel. Zij hebben extra middelen beschikbaar gesteld voor o.a. herstel van een poel en ven in Broekhuizen. Dit ter ondersteuning van de activiteiten van een aantal vrijwilligersgroepen. In andere gemeenten zijn vergelijkbare voorbeelden.

Waar activiteiten niet konden worden uitgevoerd zijn de budgetten hiervoor in overleg met de gemeentes wel afgerekend maar wordt de uitvoering ervan doorgeschoven naar 2022. Dit gebeurt vanwege het uitvoerseizoen over de jaarwisseling heen ieder jaar.

Financiering Derden en NPL

De bijdragen door derden en de nationale Postcode Loterij is redelijk in lijn met de begroting. De specificaties zijn zichtbaar in de jaarrekening.

Financieel resultaat basistaken

LBD behoudt het tekort van 36.065,- op de basistaken voor eigen rekening.

De overweging hierbij is dat het organisatieresultaat in 2021 positief was vanwege onder meer besparingen op kosten. Daarmee wordt dit tekort op de basistaken gecompenseerd en blijft door de lagere toedeling van het investeringsbudget aan 2021 hiervan meer over voor de komende twee jaar.

Overige projecten

Naast de basistaken ontwikkelt LBD samen met de provincie en gemeentes overige projecten of krijgt incidentele opdrachten die bijdragen aan de doelstelling van de Stichting. De projecten en opdrachten hebben een op uitvoering gerichte insteek waarbij, indien van toepassing, zoveel mogelijk bewoners/vrijwilligers worden betrokken. De uitvoering van projecten heeft slechts beperkt hinder van de corona maatregelen ondervonden.

Binnen LBD worden verschillende thema's onderscheiden van waaruit projecten worden ontwikkeld en uitgevoerd. De volgende thema's worden op dit moment onderscheiden:

- Thema aardkunde, erfgoed en cultuurhistorie
- Thema landschapsprojecten
- Thema biodiversiteit
- Thema bomen
- Thema burgerparticipatie
- Thema natuurinclusieve landbouw
- Thema particulieren

Per thema volgt wordt hieronder een korte toelichting van een aantal projecten.

Thema aardkunde, erfgoed en cultuurhistorie

Een belangrijk thema binnen het projectonderdeel vormen aardkunde, erfgoed en cultuurhistorie. Op verschillende schaalniveaus en voor verschillende opdrachtgevers wordt jaarlijks uitvoering gegeven aan projecten binnen dit thema. Een voorbeeld is het pingo-programma.

Het aardkundig advieswerk voor de provincie kon eenvoudig vanuit huis voortgezet worden, incl. de digitale overlegmomenten.

Aardkundige projecten

De cursussen Aardkundige waarden voor landschapsgidsen, medewerkers Prolander, gemeenten etc. gingen digitaal door evenals de bijbehorende veldexcursies.

Ook het veldwerk/onderzoek naar pingoruïnes was in kleine groepjes nog steeds mogelijk.

Cultuurhistorische projecten

Een van de cultuurhistorische projecten was het herstel van het Roodbaard park in Assen. Dit werd gecoördineerd door Landschapsbeheer maar werd uitgevoerd door Dolmans (grote werkzaamheden). Ook was een kleine maar zeer hardwerkend groep vrijwilligers vanaf het begin zeer actief betrokken.

Thema Landschapsprojecten

Op grote en kleinere schaal werkt LBD aan het behoud en het versterken van het agrarische cultuurlandschap van Drenthe. In verschillende projecten is in 2021 gewerkt aan inrichting en beheer van erven en landschapselementen en het monitoren daarvan. Hieronder worden enkele van deze projecten nader toegelicht:

Boerenervenproject Zeegse

In 2021 zijn we gestart het Boerenervenproject Zeegse fase 2. Samen met de bewoners/ klankbordgroep heeft er werving plaatsgevonden en hebben zich een kleine 20 geïnteresseerden aangemeld. Uiteindelijk zijn er voor 21 erfeigenaren langs de driften/toevoerwegen naar de brink werkplannen gemaakt. Een groot deel van het werk is uitgevoerd met ondersteuning van een Groenbedrijf. Veel coniferen en andere naaldbomen zijn geroid en vervangen door streekeigen plantmateriaal en landschapselementen. Op bijna alle erven staan nu de kenmerkende meidoornhagen, boomgaarden, knotlindes, bomenrijen met eiken, houtsingels ed. Verder is een

voormalig kampje herstelt door het verwijderen van een sparrenbos en herstel van de houtwallen en aanleg van een bloemrijk grasland. Het project wordt in 2022 afgerond.

Boerenervenproject Donderen

In 2021 is gestart met het Boerenervenproject Donderen. 17 deelnemers zijn bezocht en gezamenlijk zijn inrichtingsplannen opgesteld. In 2021 zijn 15 plannen uitgevoerd waarbij de betreffende deelnemers deels zelf het werk hebben uitgevoerd en een deel van het (specialistische) werk door een groenbedrijf. In 2022 wordt het project afgerond.

Monitor Landschapselementen

In verschillende gebieden verricht LBD monitoring naar de kwaliteit van het landschap op basis van het de Monitor Landschapselementen. Dit is een landelijk systeem, waarmee de kwantiteit van de aanwezigheid van landschapselementen en tevens de kwaliteit van deze elementen in beeld kan worden gebracht. Door het in beeld brengen en houden van de landschapskwaliteit houdt LBD de vinger aan de pols met betrekking tot het behoud en de ontwikkeling van het landschap in het agrarische cultuurlandschap. Waar nodig en mogelijk kunnen de resultaten in de toekomst worden ingezet om ontwikkelingen in landschapskwaliteit en landschapselementen in Drenthe onder de aandacht te brengen.

De kosten van dit monitoren worden volledig afgedekt met eigen middelen bestaande uit het PostcodeLoterij budget. In 2021 is het landschap gemonitord in de omgeving van Alteveer-Kerkenveld en Winde-Bunne.

Thema biodiversiteit

Naast de algemene basistaak soortenbeheer geeft LBD jaarlijks uitvoering aan projecten die zich richten op de bescherming van de biodiversiteit. Vaak zijn het projecten die zich op de bescherming van één plant- of diersoort.

Drentse Paosbloem

Sinds 2018 geeft LBD uitvoering aan een project dat zich richt op de bescherming van de wilde narcis. In 2021 is vanuit het project een herkenningkaart ontwikkeld en een online informatiebijeenkomst georganiseerd. Tevens is verkend op welke wijze genetisch onderzoek bij kan dragen aan de bescherming en vermeerdering van de Drentse Paosbloem. In de komende jaren zal daar een vervolg aan worden gegeven.

Natuurerf

In 2021 is gewerkt aan het provinciale project Natuurerf. Hierbij krijgen deelnemende erfeigenaren verspreid over Drenthe advies over het natuurlijk inrichten van hun erf. Tevens krijgen zij materiaal (beplanting, zaadmengsels en nestkasten) ter beschikking gesteld, waarmee erfeigenaren in staat worden gesteld om vervolgens zelf maatregelen te treffen ter bevordering van de biodiversiteit op hun terrein.

Nederland zoemt

In het kader van het project "Nederland zoemt" heeft LBD in de afgelopen jaren op meer dan 50 locaties ondersteuning geboden bij het ontwikkelen van wilde bijenplekken. In 2021 is ter inspiratie van vrijwilligersgroepen, grondeigenaren en beheerders vanuit dit project een online cursus 'bescherming van wilde bijen in tuin

en landschap' georganiseerd, waaraan meer dan 60 geïnteresseerden deelnamen. In september 2021 is vanuit Nederland Zoemt een interne kennisdelingsmiddag georganiseerd om de collega's binnen LBD van kennis te voorzien over bijrijndelijke wijzen van beheer en inrichting.

Thema Bomen

Project Mensinge

Als extra bomenproject stond de vervangen van 12 linden bij de ingang van Huize Mensinge te Roden op de planning. Ca. 40-50 jaar geleden, zijn de bomen aangetast door zwam, door wortelschade instabiel en een gevaar geworden voor de omgeving. Debomen zijn in ca. 1992 kleiner gemaakt / geknot zodat ze nog een periode veilig konden staan. Na ca. 30 jaar is het echt op en worden zelfs de sterk uitgeholde stammen gevaarlijk. Doordat er een heel eigen ecosysteem is ontstaan in de uitgeholde bomen was het voor ons niet mogelijk om de bomen te vellen. We hebben via vleermuis onderzoeken en overig ecologisch onderzoek nu alles in kaart gebracht. En de planning is nu dat de bomen in 2022 vervangen kunnen worden.

Eiken Processie Rups

Ook in 2021 hebben we 5 gemeenten ondersteund met een Eiken Processie Rups (EPR)-beheersysteem en advies. Het beheersysteem Digidis dat we hier voor gebruiken is per 31-12-2021 niet meer beschikbaar en we zijn in 2021 op zoek gegaan naar een goed alternatief. Dit hebben we gevonden in het beheersysteem Greenpoint, een online tool waarin alle preventieve, curatieve en feromoonvallen goed in ingevoerd kunnen worden.

Het implementeren van dit alles zal in het voorjaar van 2022 plaats vinden.

Leger des Heils (Nieuw Amsterdam)

Bij een gebouw van het Leger des Heils in Nieuw Amsterdam staan enkele monumentale bomen waarvoor zij lid zijn van de Bomenwacht.

Het pand wordt helemaal gerenoveerd en de "tuin" opnieuw ingericht.

Als Bomenwacht gaan we voor alle bomen een boom beheerplan opstellen en op basis daarvan zal het onderhoud en inrichting plaats gaan vinden.

Er zullen ook 3 bodemmonsters genomen worden. Op basis van de uitkomsten kunnen we een gericht advies geven met betrekking tot het verbeteren van de groeiplaats.

Bokashi;

In 2021 is er in de gemeente Noordenveld verder geëxperimenteerd met het maken van 600 ton blad-bokashi. Dit keer in een kuilbult ipv een slurf. Ook is er geëxperimenteerd met het maken van ca. 1 m³ balen. Het inkuilen is geslaagd en hier kunnen we verder mee, maar het maken van "kleine" balen was niet praktisch en hier zullen we dus geen verder vervolg aan geven.

Bij het maken van blad-bokashi wordt lokaal blad ingezameld en omgezet, via een fermentatieproces, naar een zeer waardevol product dat we goed kunnen gebruiken om het bodemleven te activeren op de brinken, de lanen van Huize Mensinge en in de perken van de gemeenten.

Het bemesten van de bomen met bokashi lijkt heel bemoedigend. We kunnen aan de ondergroei zien dat de brinken minder droogte gevoelig zijn, bodemleven toeneemt

en de bomen meer wortels zetten.

Het project zal nog enkele jaren voortgezet moeten worden om ook echt resultaten te kunnen zien in de kronen van de bomen.

Plan Boom

Sinds 2020 geeft LBD samen met Het Drentse Landschap en de Natuur- en Milieufederatie Drenthe uitvoering aan het landelijke project Plan Boom. Het doel van dit project is om landelijk en ook in Drenthe zoveel mogelijk bomen te planten om klimaatverandering tegen te gaan en tevens de lokale landschaps- en biodiversiteitswaarden te verhogen. In Drenthe zet LBD samen met de partners in om vanuit Plan Boom een belangrijke bijdrage te leveren aan de uitvoering van de Drentse bossenstrategie.

In 2021 hebben meer dan 60 bewoners- en vrijwilligersgroepen en ook scholen bomen ontvangen vanuit Plan Boom, waarmee duizenden bomen verspreid over de provincie de grond in zijn gegaan. Daarnaast hebben alle deelnemers aan de natuurwerkdag een bijvriendelijke boompje in ontvangst mogen nemen.

De uitgifte van bomen is mede mogelijk gemaakt dankzij een financiële bijdrage van het Prins Bernhard Cultuurfonds.

Thema Burgerparticipatie

Naast het reguliere Streekbeheer in gemeentes heeft LBD ook regelmatig aparte projecten die bijdragen aan het betrekken van de inwoners van Drenthe bij de natuur, het landschap en hun directe, groene leefomgeving. Hieronder volgt een kleine greep uit deze projecten:

Berm Scouts

In 2021 heeft LBD samen met FLORON en de Natuur- en Milieufederatie Drenthe in opdracht van de provincie uitvoering gegeven aan het project Berm Scouts. Vanuit dit project zijn Drentse bewonersinitiatieven die zich bezighouden met ecologisch bermbeheer door middel van cursussen en veldinstructies van kennis voorzien over herkenning van bermplanten en hebben zij ondersteuning gekregen bij het starten van monitoring van bermbeheer. Het project maakt onderdeel uit van het provinciale platform Heel Drenthe Zoemt.

Impulsproject Nationaal Park Drents-Friese grensstreek

In zuidwest Drenthe is in 2021 een start gegeven aan het impulsproject in de Drents-Friese grensstreek. Samen met partners en onder aanvoering van de provincie Drenthe werkt LBD in dit gebied mee aan het creëren van meer verbinding tussen de Nationale Parken Dwingelderveld, Drents Friese Wold en het Natura-2000 gebied Holtingerveld met het omliggende gebied. Daarbij zet LBD in op het vergroten van betrokkenheid van bewoners bij hun directe leefomgeving in het gebied door hen te stimuleren om gezamenlijk plannen te maken en tot uitvoering te brengen voor de natuur en het landschap in hun leefomgeving. Door coronamaatregelen is het samenbrengen van bewoners in 2021 lastig gebleken. Dit onderdeel is doorgeschoven naar 2022.

Bijles

In 2021 hebben 14 basisscholen uit de gemeentes Borger-Odoorn, Hoogeveen en Coevorden deelgenomen aan het project Bijles. LBD geeft samen met IVN Regio Noord uitvoering aan educatieve project, waarbij leerlingen meer te weten komen over wilde bijen (bijles) en daarnaast mee mogen helpen om hun eigen schoolplein bijvriendelijk in te richten. Het project wordt gefinancierd door de provincie Drenthe.

Thema natuurinclusieve landbouw

In 2021 is de Agenda BBND verder uitgewerkt. Met name is tijd besteed aan de ontwikkeling van een aantal concrete BBND uitvoeringsprojecten, samen met betrokken agrariërs en twee door de provincie aangestelde “aanjagers”, die in de komende drie jaar (2022-2024) tot uitvoer komen.

LBD is penvoerder/aanvrager geworden van 4 uitvoeringsprojecten: de Broekstreek, Roden Leekstermeer, Norgeresdorpenlandschap en Ees weerdige.

Daarnaast draagt LBD bij aan het opzetten van een methodiek monitoring, samen met de AND ontwikkeling van KPI's (Kritische prestatieindicatoren) in relatie tot bedrijfsnatuurplannen en samen met de NMFD het opzetten van een “BBND academie” waarin het doel is dat kennis wordt ontwikkeld en gedeeld.

Deze processen zullen de komende jaren door blijven lopen.

Maatregelenmakelaar boerenlandvogels

De rol “maatregelenmakelaar”, voor ons in samenhang met de bescherming boerenlandvogels en inzet van boerenlandvogelvrijwilligers ondervond slechts beperkt hinder, omdat veldbezoek goed mogelijk bleef en vergaderingen met het “Ermberaad” uiteindelijk ook weer fysiek konden plaatsvinden in de loop van 2021.

Vanwege het nieuwe plan van aanpak boerenlandvogels 2021-2025 en de noodzaak om meer te investeren om de boerenlandvogels in de been te houden is er vanuit de provincie een verhoging gekomen op de Flexibele Maatwerkregeling. Waar deze in 2020 nog € 60.000,- bedroeg is deze in 2021 verhoogd naar € 130.000,-. Deze middelen zijn ingezet voor beheermaatregelen, alsmede aanschaf van rasters, wildverjagers, wildcamera's en plasdraspompen. De komende jaren zullen er steeds minder materialen aangeschaft worden vanuit dit budget en steeds meer ingezet gaan worden op beheermaatregelen in samenwerking met vrijwilligers en boeren.

Het wulpenproject in samenwerking met de vrijwilligers en Kenniscentrum Akkervogels heeft een vervolg gekregen en ging hiermee het 3e jaar in. Dit jaar zijn er ook voor het eerst volwassen wulpen met een zender uitgerust en op perceelsniveau maatregelen genomen ter bescherming van nesten. Daarnaast zijn er maar liefst 61 nesten door vrijwilligers in rasters gezet en gemonitord op uitkomst en overleving jongen. Een arbeidsintensieve klus, maar met resultaat. Maar liefst 80% van de beschermde wulpennesten is uitgekomen, tegen 20% van de onbeschermde wulpennesten.

Voor meer informatie verwijzen we u door naar het jaarverslag boerenlandvogels 2021: [Jaarverslag Boerenlandvogels 2021 - Landschapsbeheer Drenthe \(lbdrenthe.nl\)](https://www.lbdrenthe.nl/jaarverslag-boerenlandvogels-2021)

Particulieren

Naast deze activiteiten in opdracht van de provincie en gemeentes onderneemt LBD beperkt activiteiten in het verlengde van het overheidsbeleid maar gefinancierd door particulieren en bedrijven. Incidenteel biedt LBD op verzoek aanvullend op en in lijn met het overheidsbeleid bedrijfs- of particuliere adviezen aan ten behoeve van inpassing erven of bedrijven in het authentieke Drentse cultuurlandschap. In 2021 zijn geen betaalde adviezen in het verlengde van de basistaak Groenloket gegeven.

In het verlengde van de bomenwacht worden in het project “kleine boomprojecten” op offertebasis onderhoudswerkzaamheden aan beeldbepalende maar niet monumentale bomen aangeboden. Dit kan het snoeien, vellen, innemen verankeren enz. zijn van de bomen.

In 2021 hebben we opnieuw zeer veel aanvragen gehad voor bomenonderhoud, ook aan niet-monumentale bomen.

Overige projecten 2021 realisatie	KOSTEN			FINANCIERING						
	Personele inzet	Directe projectkosten	Totaal kosten	Provincie	Gemeenten	Derden	NPL	nog niet besteed budget	Totaal baten	Saldo
realisatie	€ 567.430	€ 495.120	€ 1.062.550	€ 867.226	€ 342.232	€ 1.338.797	€ 62.006	€ -1.549.359	€ 1.064.452	€ 1.902
begroting	€ 531.548	€ 517.281	€ 1.048.829	€ 552.521	€ 454.391	€ 1.006.151	€ 99.001		€ 2.112.064	
realisatie versus begroting	€ 35.882	€ -22.161	€ 13.721	€ 314.705	€ -112.158	€ 332.646	€ -36.995	€ -1.549.359	€ -1.047.612	€ 1.902

In 2021 is met € 13.721,- iets meer budget omgezet in de overige projecten dan begroot, met name in bestede uren.

Dit is een forse toename (inhaalslag) ten opzichte van het eerste coronajaar 2020 toen voor ruim € 390.000,- minder werd omgezet.

In de jaarrekening is een volledig overzicht met kosten en dekking van de projecten 2021 opgenomen.

b. Resultaten

De resultaten “kerndata” bestaan uit aantallen groepen vrijwilligers, gewerkte uren en uitgevoerde activiteiten door vrijwilligers en door professionals.

Deze gegevens worden verzameld volgens een landelijk in het samenwerkingsverband afgesproken methodiek³.

Het aantal gewerkte uren is een onderbouwde schatting. Aan de groepscoördinatoren wordt gevraagd hoe vaak de groep actief is geweest, hoe lang een gemiddelde werkdag duurt en hoeveel deelnemers gemiddeld aan de werkdagen hebben deelgenomen. De nauwkeurigheid verschilt uiteraard, het beeld is wel dat de nauwkeurigheid de afgelopen jaren toeneemt, omdat mensen

³ (NB Op basis van landelijke inzichten is de wijze van rubriceren vanaf 2019 enigszins aangepast.)

inmiddels gewend zijn aan deze jaarlijks terugkerende vraag en in toenemende mate gegevens worden bijgehouden.

Dat geldt in enige mate ook voor de overige gegevens. Inmiddels wordt gebruik gemaakt van een GIS systeem waarin uitvoergegevens worden opgeslagen. Ook dit zal leiden tot een hogere betrouwbaarheid van de gegevens.

Totaal aantal vrijwilligers									
Type groep	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Basisschoolleerlingen	838	1.495	1.263	994	1.485	1.214	945	765	934
Middelbare scholieren	984	873	798	1.344	1.305	1.188	471	118	383
Natuurwerkdag	1.229	1.208	1.325	1.385	1.481	1.642	1.545	geen ivm corona	1.341
Soortenbeheervrijwilligers	496	518	393	460	437	399	601	596	636
Landschapsonderhoudvrijwilligers	518	868	1.418	1.996	2.384	2.180	2.371	1.980	2.030
Overige vrijwilligers	10	10	10	31	32	7		176	408
Totaal	4.075	4.972	5.207	6.210	7.124	6.630	5.933	3.635	5.732
Totaal excl. Natuurwerkdag	2.846	3.764	3.882	4.825	5.643	4.988	4.388	3.635	4.391
Totaal aantal groepen									
Type groep	2.013	2.014	2.015	2.016	2.017	2.018	2.019	2.020	2.021
Basisschoolleerlingen	20	27	30	32	33	36	33	31	27
Middelbare scholieren	18	24	11	18	17	11	10	8	8
Natuurwerkdag	35	44	47	54	59	79	65	geen ivm corona	60
Soortenbeheervrijwilligers	47	48	49	50	49	49	36	37	40
Landschapsonderhoudvrijwilligers	57	86	139	179	210	202	197	225	239
Overige vrijwilligers	10	12	0	1	1	1		34	46
Totaal	187	241	276	334	369	378	341	335	420
Totaal excl. Natuurwerkdag	152	197	229	280	310	299	276	335	360
Aantal gewerkte uren									
Type groep	2.013	2.014	2.015	2.016	2.017	2.018	2.019	2.020	2.021
Basisschoolleerlingen							2.796	2.677	3.039
Middelbare scholieren							2.027	3.058	2.431
Natuurwerkdag	Niet bijgehouden in 2013-2018						6.303	geen ivm corona	5.364
Soortenbeheervrijwilligers							20.800	20.990	26.253
Landschapsonderhoudvrijwilligers							53.755	47.680	59.287
Overige vrijwilligers								2.828	6.824
Totaal	44.000	57.095	60.847	72.679	85.266	94.855	85.681	77.233	103.198
Totaal excl. Natuurwerkdag				66.404	78.900	87.840	79.378	77.233	97.834

PROFESSIONALS uitvoering		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wandel en fietspaden/elementen tbv recreatie (lijn)	meter		51.120	25.005	18.797	29.450	28.836	35.746	54.848	31.640	32.887	38.441
Boselementen (vlak)	hectare		183	37	17	22	15	18	28	20	28	62
Houtige elementen (lijn), zoals houtwallen, singels, lanen en hagen	meter	200.000	198.000	29.522	47.467	56.347	41.148	28.316	40.383	41.983	57.384	72.360
Houtige elementen (punt) solitaire boom, solitaire struik	aantal		1.600	2.146	1.227	1.606	836	760	115	1017	183	1.844
Natuurterreinen algemeen (vlak)	hectare		20	8,43	43,84	44,36	30	25	339	209	116	252
(Agrarisch) weidevogelgrasland- en bouwland (vlak)	hectare		0	0	0	0	0	0	0		1	0
Natuur-randen (lijn) zoals bermen en oevers	meter		0	1.450	25	900	0	180	7.968	1.485	10.512	11.170
Knotbomen (punt)	aantal		0	32	35	2	45	105	3	12	47	48
Fruittbomen (punt)	aantal		1.084	520	166	208	42	96	91	227	589	951
Natte elementen (punt)	aantal		145	50	73	48	24	47	30	19	37	56
Natte elementen (lijn)	meter		500	0	0	0	824	464	1.878	1.300	3	754
Overige cultuurhistorische elementen en aardkunde	aantal		219	247	258	247	241	211	171	187	152	170
Overige cultuurhistorische elementen en aardkunde (vlak)	hectare										0	0
Kleine maatregelen ter bevordering biodiversiteit (nestkasten, broeil)	aantal										193	174
Schoolterreinen	aantal										0	0
Overige terreinen (vlak)	hectare										2	2
VRIJWILLIGERS uitvoering		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wandel en fietspaden/elementen tbv recreatie (lijn)	meter		0	10.720	26.196	84.537	91.231	125.879	159.036	127.368	85.510	189.931
Boselementen (vlak)	hectare		10	11	33	76	155	221	320	348	414	549
Houtige elementen (lijn), zoals houtwallen, singels, lanen en hagen	meter	800	900	6.235	4.975	9.421	16.705	13.135	12.092	28.442	26.460	52.067
Houtige elementen (punt) solitaire boom, solitaire struik	aantal		0	43	5.120	2.719	13.411	17.341	2.381	32	27	69
Natuurterreinen algemeen (vlak)	hectare		25	25	54	69	126	222	237	206	163	318
(Agrarisch) weidevogelgrasland- en bouwland (vlak)	hectare			20.000	20.000	20.000	25.000	24.800	24.900	24.900	24.911	61.474
Natuur-randen (lijn) zoals bermen en oevers	meter		100	0	0	3.150	5.933	11.291	28.820	55.711	40.505	31.836
Knotbomen (punt)	aantal		0	60	114	171	180	258	83	384	133	50
Fruittbomen (punt)	aantal	1.436	1.400	520	1.259	1.113	1.134	1.087	1.684	1.531	1.600	1.795
Natte elementen (punt)	aantal		8	2	14	21	36	34	86	20	28	60
Natte elementen (lijn)	meter			0	0	11	503	3.628	3.156	1.502	107	107
Overige cultuurhistorische elementen en aardkunde	aantal			2	4	11	5	12	14	14	16	4
Overige cultuurhistorische elementen en aardkunde (vlak)	hectare											5
Kleine maatregelen ter bevordering biodiversiteit (nestkasten, broeil)	aantal										3.239	3.450
Schoolterreinen	aantal										18	13
Overige terreinen (vlak)	hectare										13	6

c. Toelichting op de resultaten

Het resultaat in 2021 was een betrokkenheid van 5.732 vrijwilligers met 103.198 gewerkte uren, waarvan 100.159 door mensen ouder dan 12 jaar. Op basis van algemene Europese normen⁴ vertegenwoordigt dit een maatschappelijke waarde van € 2.203.498,-.

In 2021 is volgens opgaven het aantal actieve vrijwilligers redelijk op het niveau van vóór Corona, het aantal gewerkte uren door volwassenen is nog meer gestegen.

d. Communicatie

Gezien het belang van het brede netwerk van Landschapsbeheer Drenthe, draagvlak voor en betrokkenheid bij het overheidsbeleid door particulieren is communicatie met de verschillende doelgroepen een belangrijk onderdeel van het werkpakket. Landschapsbeheer wil door middel van verschillende communicatievormen de diverse doelgroepen bereiken.

- Er werden in 2021 25 digitale nieuwsbrieven verzonden en circa 25 persberichten.
- Vrijwilligers en deelnemers aan projecten zijn intensief op de hoogte gehouden van ontwikkelingen binnen het project d.m.v. projectgebonden nieuwsbrieven.
- Ook in 2021 was de afdeling communicatie druk met het verspreiden van berichten als gevolg van de coronapandemie, zoals de maatregelen en versoepelingen met betrekking tot het groene vrijwilligerswerk.
- Activiteiten zoals de Boomfeestdag en de Vrijwilligersdag werden wederom afgelast, de ladderkeuring werd uitgesteld, cursussen werden in aangepaste vorm en (deels) online gegeven. De landelijke Natuurwerkdag kon – op anderhalve meter tot elkaar – gelukkig ‘gewoon’ doorgaan.
- Publieksactiviteiten
 - Er zijn 32 groepsactiviteiten georganiseerd gericht op deskundigheidsbevordering, zoals workshops, trainingen, cursussen en webinars met 1.104 deelnemers.
 - Er zijn 14 evenementen georganiseerd met 2.248 bezoekers.
 - Er zijn 2 excursies georganiseerd met 23 deelnemers.
- Landschapsbeheer Drenthe heeft 8 bijdragen geleverd in het kwartaalblad van Het Drentse Landschap.
- De website werd actueel bijgehouden.
- Bereik op social media
 - 1.251 Volgers op Facebook
 - 1.068 Volgers op Twitter
 - 846 Volgers op LinkedIn

⁴ Volgens Europese norm is de maatschappelijke waarde van vrijwilligerswerk € 22,- per gewerkt uur voor een vrijwilliger ouder dan 12 jaar. Kinderen jonger dan 12 jaar worden niet op geldelijke waarde gesteld.

- Het bericht op social media dat het grootste bereik had in 2021 was het bericht over het NK Maaien met de zeis op 24 augustus (2.332 personen bereik). Het bericht met de meeste betrokkenheidsacties was het bericht over het ervenproject in Donderen (348 acties).
- De pers werd gericht benaderd, er zijn circa 25 persberichten verstuurd.
- Rianne Post trad uit dienst en werd vervangen door Thirza Mulder-Jager (vanaf 1 september)
- ROEG! maakte verschillende reportages. De afdeling communicatie van Landschapsbeheer Drenthe neemt zitting in het ROEG! redactieoverleg.
- De communicatie met de NPL is via het samenwerkingsverband LandschappenNL onderhouden.
- Jaarlijks vindt minimaal 2 x overleg plaats met de gemeentes
- Structureel overleg heeft (ca) maandelijks plaatsgevonden met de beleidsadviseur en de accounthouder van de provincie.
- Bij alle projecten van enige omvang is een communicatieparagraaf opgenomen.
- Middels permanente of tijdelijke bebording bij projecten is aanvullende informatie over het project en het gebied/landschap verteld.
- Waar zich mogelijkheden voordoen en de juiste doelgroepen worden bereikt plaatst en bemenst Landschapsbeheer een stand. In 2021 is dit vanwege de coronabeperkingen niet aan de orde geweest.

Op dit onderdeel van de basistaken is een negatief resultaat geboekt van € 7.000,-. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de inhuur van ZZP'ers vanwege de afwezigheid van de vaste communicatiemedewerkster. Daarnaast wordt door het groeiende netwerk van vrijwilligers (streekbeheer) en de projecten die vaak in het verlengde daarvan worden ontwikkeld de druk op dit onderdeel toegenomen.

4. Financieel organisatieresultaat

Het boekjaar 2021 is afgesloten met een klein negatief resultaat van € -479,-.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2021 OPGESTELD VOLGENS DE CATEGORIALE INDELING

	Realisatie 1-1-2021 t/m 31-12-2021 €	Begroting 1-1-2021 t/m 31-12-2021 €	Realisatie 1-1-2020 t/m 31-12-2020 €
BATEN			
Subsidies en bijdrages projecten	2.590.581	2.405.552	2.112.119
Af: directe projectlasten	1.058.841	860.062	817.397
Dekkingsbijdrage projecten	1.531.740	1.545.490	1.294.722
LASTEN			
Personeel	1.241.820	1.285.890	1.078.955
Organisatie	265.097	233.100	201.692
Kapitaallasten	25.302	26.500	22.969
	1.532.219	1.545.490	1.303.616
RESULTAAT	-479	0	-8.894

De staat van baten en lasten is ingedeeld volgens de categoriale indeling. Bij de categoriale indeling wordt het resultaat bepaald door de subsidies en bijdragen die aan 2021 zijn toegerekend te verminderen met directe projectkosten, personeelskosten, organisatiekosten en kapitaallasten.

Baten

- Subsidies en bijdrages projecten
De toerekening van de subsidies en bijdrages aan de exploitatie is gebaseerd op tijdsevenredigheid en/of gemaakte kosten, afhankelijk van de gestelde voorwaarden in de onderliggende subsidietoekenningen en toegezegde bijdrages.
- Directe projectlasten
Dit betreffen de door derden in rekening gebrachte kosten voor werkzaamheden, diensten en producten die specifiek betrekking hebben op de projecten.

Lasten

- Personeelskosten
De personeelskosten bestaan uit de bruto salarislasten, de werkgeverslasten, de mutatie vakantiegeldreservering en ADV- en vakantierechten, de kostenvergoedingen personeel, het via de verzekering ontvangen ziektegeld en de overige personeelskosten.
- Organisatie
De organisatiekosten bestaan uit huisvestingslasten (huur kantoor met energie en water en overige lasten), Bureaulasten (telefoon, kantoorartikelen, kopieerkosten en drukwerk, dienstreizen personeel en automatisering), algemene lasten (verzekeringen en belastingen, accountantskosten, bijdrage LandschappenNL en overige lasten).
- Kapitaallasten
De kapitaallasten betreffen de afschrijving meubilair en inventaris en de (negatieve) rente.

In de jaarrekening zijn de posten nader gekwantificeerd.

5. Financieel beleid

a. Methoden fondsenwerving en besteding

Landschapsbeheer Drenthe is, via het samenwerkingsverband LandschappenNL, begunstigde van de Nationale Postcode Loterij (NPL). Activiteiten (regulier en projectmatig) worden in veel gevallen mede gefinancierd met NPL middelen.

Jaarlijks rapporteert de Stichting via het samenwerkingsverband LandschappenNL aan de NPL welke besteding van het NPL geld zij voornemens is en welke zijn uitgevoerd.

In 2021 zijn de NPL middelen als volgt besteed:

Omschrijving Project	Financiering
	NPL
	€
Landschapsbeheer Nederland	25.563
Bomenwacht	15.000
Natuurwerkdag	9.000
Boerenlandvogels	5.000
Voorlichting en communicatie	4.907
Jaarplan AaenHunze	2.235
Jaarplan VO Assen	3.344
Jaarplan VO BorgerOdoorn	2.433
Jaarplan VO Coevorden	1.374
Jaarplan VO Emmen	3.062
Jaarplan VO Hoogeveen	3.002
Jaarplan Meppel	5.074
Jaarplan VO MiddenDrenthe	3.756
Jaarplan VO Noordenveld	2.786
Jaarplan VO Tynaarlo	1.900
Jaarplan VO Westerveld	5.952
Jaarplan VO DeWolden	5.650
Extern netwerk	5.000
Cursussen voor vrijwilligers	10.456
Evenementen	5.000
Gereedschapbeheer	5.000
Inboet	2.135
MAC 2015 NPL	18.403
Brinken Bokashi	5.000
Roodbaardtuinten	7.500
Staat van ons Landschap	127
Drentse Poasbloem 2020-2021	1.676
Heide en veenvlinders 2021	2.570
Natuurerf 2021-2022	21.000
Kwaliteitsimpuls kleine natuurterreinen	3.595
	187.500

Deze bestedingen zijn in de jaarrekening nader aangegeven.

Op projectbasis worden ook andere fondsen en subsidiemogelijkheden als cofinanciering ingezet. In toenemende mate draagt het Prins Bernard Cultuurfonds bij aan de financiering van (uitvoerings)projecten.

LBD maakt geen kosten specifiek ten behoeve van de fondsenwerving. Via de website en nieuwsbrieven communiceert Landschapsbeheer Drenthe dat het mogelijk is geld te doneren. In 2021 is via donaties € 0,- binnengekomen. Eventuele donaties worden niet voor een specifiek doel aangewend. De belangrijkste reden dat donaties niet (of nauwelijks) worden gedaan is dat LBD zich richt op het door burgers leveren van bijdragen aan de groene leefomgeving middels het verrichten van werkzaamheden (conform doelstelling) en niet op het geven van geld. Daar komt bij dat LBD geen eigendommen heeft in het maatschappelijk belang waaraan donaties besteed zouden kunnen worden.

b. Beleid m.b.t. omvang en functies van reserves en fondsen

Met het oog op de maatschappelijke en politieke discussies rondom het thema landschap en de financiering daarvan heeft het bestuur besloten dat een continuïteitsreserve van ca 1 jaar organisatiekosten bedrijfseconomisch verstandig is. Dit bedrag is globaal gekwantificeerd op ca. 1 miljoen euro.

In de vergadering van 19 november 2021 is dit bedrag als streefbedrag nogmaals bevestigd. Het eigen vermogen bedraagt momenteel ca 1,2 miljoen. De reserve wordt enkel ingezet als aan een van de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- Er is sprake van overbrugging van een afzienbare periode waarna er weer dekking is voor de activiteiten waarvoor de reserves worden ingezet.
- Middelen worden ingezet om te investeren in een nieuwe ontwikkeling (passend binnen de doelstelling) waarvoor reële mogelijkheden zijn financiële dekking te vinden of die een besparing opleveren voor bestaande werkzaamheden.
- Middelen worden ingezet voor een sociaal plan als een krimpscenario aan de orde is.

In het Programma van Eisen 2021 stelt de Provincie Drenthe:

“Een subsidieontvanger kan reserves vormen. Voorzover gevormd met provinciale middelen bedraagt de totale omvang van de reserves nooit meer dan 10% van de laatst verstrekte boekjaarsubsidie”.

Het vermogen is niet opgebouwd met provinciale middelen vanuit de boekjaarsubsidie maar met de resultaten uit de projecten uit diverse financieringsbronnen.

c. Beleggingsbeleid

Landschapsbeheer Drenthe belegt niet.

d. Vergoedingen voor vrijwilligers

Het betrekken van burgers bij de uitvoering van de activiteiten van de Stichting is één van de hoofddoelstellingen zelf.

Zelfstandige vrijwilligers (groepen) ontvangen voor hun werkzaamheden (bestede uren) geen vergoedingen. Bepaalde onkosten zoals bijvoorbeeld brandstof voor gemotoriseerd gereedschap, kunnen tot een maximum worden vergoed.

Voor z.g. mentoren of vrijwilligers in de werkschuur, dus vrijwilligers die in opdracht en onder “gezagsverhouding” van landschapsbeheer Drenthe werkzaamheden verrichten, is een beperkte dagvergoeding binnen de fiscale regelingen daaromtrent mogelijk. De afspraken hierover worden in een jaarlijks te actualiseren vrijwilligersovereenkomst vastgelegd.

LBD is voor de zelfstandige vrijwilligersgroepen geen opdrachtgever, maar faciliteert deze vrijwilligers bij hun activiteiten die bijdragen aan de doelstellingen van de Stichting LBD. LBD adviseert inhoudelijk en maakt afspraken met de vrijwilligers en de eigenaren hoe veilig conform ARBO wet- en regelgeving gewerkt kan worden.

6. Personeel

a. formatieomvang

Begin 2021 bestond de personele bezetting uit 19 mensen (16,59 FTE) en per 31/12/2021 eveneens 19 mensen (16,85) FTE. De gemiddelde jaarbezetting was 17,83 FTE.

	01-01-2021	31-12-2021
Aantal FTE	16,59	16,85
Aantal mensen	19	19

Het ziekteverzuim lag op 10.91%. Dit is 3,81% lager dan vorige jaar en betreft voornamelijk langdurig (niet-werkgerelateerd) ziekteverzuim en zwangerschapsverlof. Vanwege corona is een deel niet of later opgevangen, een deel met de nieuwe medewerkers en een deel met de inzet van ZZP'ers.

Er hebben enkele mutaties in het personeel plaatsgevonden:

- De vaste medewerkster communicatie ging op 27 november 2020 met zwangerschapsverlof en werd vervangen door twee ZZP'ers. Dit is gedurende 2021 zo gebleven, per 01 juli 2021 trad de vaste medewerkster uit dienst en de vacature is per 01-09-2021 ingevuld.
- Per half september 2021 trad een van de medewerkers streekbeheer uit dienst. Deze vacature is pas in 2022 ingevuld.
- Per 01-02-2021 is een nieuwe medewerker streekbeheer gestart.
- Per 27-09-2021 eindigde vanwege 2 jaar ziekte het dienstverband van de secretariaatsmedewerkster. De ziektevervanging en vacature werd vanaf 1 februari 2021 al ingevuld door een nieuwe collega.
- Eind 2021 kondigde de teamcoördinator Projecten in goed overleg zijn voorgenomen vertrek uit de organisatie aan.

b. functiehuis

Landschapsbeheer Drenthe is aangesloten bij de CAO Bos en natuur, onderdeel de Landschappen. Alle medewerkers in de organisatie ontvangen een bezoldiging conform deze CAO.

In voorgaande jaren is de CAO herzien, waarbij een geheel nieuw functiehuis is ontstaan met generieke functies die beter aansluiten bij de feitelijke situaties en het projectmatig werken bij de landschapsbeheerinstellingen. Deze generieke functies zijn in 2020 gewaardeerd volgens een erkende FUWA methode.

Per 01-01-2021 is de nieuwe structuur in werking getreden en is hier ervaring mee opgedaan. Halverwege 2021 is een tussentijds evaluatie geweest in samenwerking met de directie, het ST en de Personeelsvertegenwoordiging (PVT). Het ST evalueerde de structuur en gevolgen daarvan op de methodiek planningen, de PVT onderzocht de werknemerstevredenheid.

Op basis hiervan was de voorlopige conclusie dat de structuur een verbetering was, maar dat de planningsmethodiek nog wel voor verbetering vatbaar was.

In het team projecten was sprake van een overplanning als gevolg van de effectieve positionering en ontwikkeling van projecten, met name op het gebied van de Agenda BBND (landbouwtransitie). Voor 2022 is dit één van de knelpunten die moeten worden opgelost. De oplossingsrichting zal zijn een (beperkte) uitbreiding van formatie in combinatie met de planningsmethodiek en wijze van acquireren en ontwikkeling van projecten.

c. meerjarenbeleidsplan

In 2021 zijn met externe begeleiding een aantal werksessies georganiseerd met RVT, externe “stakeholders” (waaronder een brede delegatie provinciale ambtenaren) en intern met de gehele organisatie. Het doel was het bepalen van een toekomstvisie op basis van de vele ontwikkelingen (kansen) die op de organisatie afkomen en welke rol en positie daarvoor voor LBD het meest passend was.

De conclusies van deze werksessies zijn vertaald in de toekomstparagraaf van het meerjarenbeleidsplan dat begin 2022 is vastgesteld.

De essentie is dat keuzes zijn gemaakt welke ontwikkelingen en kansen worden voortgezet en onder welke condities/afspraken met de Provincie als belangrijkste opdrachtgever.

Zie: <https://lbdrenthe.nl/wp-content/uploads/2022/03/MJBP-2022-2024.pdf>

d. effect tweede coronajaar

- werkvoorraad

In dit tweede coronajaar is al een nieuwe “normaal” ontstaan. LBD heeft een belangrijke toegevoegde waarde in een werkgebied wat sterk toeneemt in politieke en maatschappelijke belangstelling. Er is een toenemende zorg en de wil om bij te dragen en te investeren in landschap en natuur, zowel de bijzondere en kwetsbare natuurterreinen als de “gewone” natuur dichtbij. Dit resulteert in meer kansen en projecten dan LBD momenteel aan kan en/of dat er middelen voor beschikbaar zijn. De werkvoorraad was eind 2021 van die omvang dat een aantal vacatures zijn opengesteld.

- Thuiswerken en kantoorwerkplekken

Gedurende het gehele jaar is het werken vanuit huis de norm gebleven.

Kantoorbezoek of werken vanaf kantoor was mogelijk mits dat gebeurde binnen de richtlijnen van het RIVM. Middels periodieke mails met “corona-updates” werden de medewerkers hierover geïnformeerd en werden waar nodig/mogelijk algemene richtlijnen vertaald naar de praktijk van LBD.

Aan de inrichting van zowel de kantoor- als de thuiswerkplekken zijn in 2021 aanpassingen gedaan. Op kantoor zijn alle bureau’s vervangen door elektrische zitsta bureau’s die als flexplekken gebruikt kunnen worden en voor de thuiswerkplekken zijn bureaustoelen aangeschaft en beschikbaar gesteld, identiek aan de kantoorbureaustoelen. Ook de overige voorzieningen voor de thuiswerkplekken (externe monitor, muis, toetsenbord e.d.) zijn op orde gebracht.

Er is een thuiswerkbeleid opgesteld. De PVT (personeelsvertegenwoordiging) en ARBO coördinator zijn hierbij nauw betrokken.

Vooralsnog zijn er geen redenen geweest om met een reserveringssysteem voor kantoorwerkplekken te starten. In de praktijk leverde in 2021 de bezetting kantoor/thuiswerken geen aandachtspunten op.

- Activiteiten door en met vrijwilligers

LBD is slechts ondersteunend en geen opdrachtgever of organisator van de meeste werkdagen of activiteiten door vrijwilligers. LBD is niet bevoegd om door vrijwilligers zelf georganiseerde bijeenkomsten te verbieden. Vrijwilligers zijn door ons wel geïnformeerd en geadviseerd. Medewerkers van LBD konden alleen faciliteren bij bijeenkomsten/cursussen e.d. als er voor de bijeenkomst een door de directeur goedgekeurd coronaprotocol was. In 2021 heeft dat niet geleid tot aandachtspunten.

7. Informatie mbt directie/bestuur en Raad van Toezicht

a. Taak en werkwijze van de directie/bestuur en Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht (RvT) bestaat conform de Statuten uit tenminste 3 personen. In januari 2021 bestond de raad uit 6 personen, waarmee wordt voorzien in een vertegenwoordiging van brede maatschappelijk relevante thema's.

De Raad van Toezicht houdt toezicht op de algemene gang van zaken binnen de stichting en de daarmee verbonden organisatie.

In de statuten is vastgelegd welke taken de Raad heeft, de werkwijze en welke besluiten van het bestuur de goedkeuring van de raad van toezicht behoeven.

In de vergaderingen van de RvT stelt de raad relevante (beleids)zaken vast en legt de directeur/bestuurder verantwoording af.

De financiële stukken worden voorbereid in de Financiële Auditcommissie waarin, naast 2 leden van de RvT en de directeur ook de Administrateur deelneemt. De Auditcommissie is niet besluitvormend, de RvT is als geheel verantwoordelijk voor het toezicht op de financiën van de Stichting.

Tevens is (in 2018) een Renumeratiecommissie ingesteld, op 6 december 2021 heeft de renumeratiecommissie een gesprek met de directeur-bestuurder gevoerd waarbij onder meer risico's op belangenverstrengeling is besproken. Dit was niet aan de orde.

Bij bestuurlijk overleg met de Provincie is de voorzitter en/of een ander lid van de Raad van Toezicht naast de directeur/bestuurder vertegenwoordigd. In 2021 heeft geen formeel bestuurlijk overleg plaatsgevonden. Wel heeft op 19 augustus 2021 een veldbezoek van de gedeputeerden Jumelet en Kuipers plaatsgevonden waar onder meer besproken zijn het belang van onderhoud aan bestaande landschapselementen, meekoppelkansen met grote thema's, inzet van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt en de aandachtspunten die er zijn in de wijze waarop LBD in samenwerking met de provinciale organisatie projecten ontwikkelt en financiert.

b. Bezoldigings- en vergoedingenbeleid

Leden van de Raad van Toezicht ontvangen voor hun werkzaamheden geen vergoedingen. Wel worden gemaakte directe onkosten (zoals reiskosten) conform wettelijke bepalingen vergoed.

De bezoldiging van de directeur/bestuurder is conform de CAO en ruim binnen het voor LBD van toepassing zijnde bezoldigingsmaximum conform de WNT.

c. Wijze van benoeming raad van toezicht en zittingsduur leden

Leden worden conform de Statuten in de vergadering door de Raad van Toezicht als geheel benoemd.

De zittingsduur van de leden van de Raad van Toezicht is 5 jaar, vastgelegd in een rooster van aftreden. Na aftreden zijn leden volgens de statuten terstond

herkiesbaar. In principe (de praktijk) worden maximaal twee termijnen vervuld.
Tussentijds beëindigen is in goed overleg mogelijk.

d. Hoofd- en nevenfuncties leden van Raad van toezicht

De hoofdfunctie en relevante (neven)functies van de leden van de raad van toezicht zijn als volgt:

Klaas Smid (voorzitter)

Hoofdfunctie:

- Burgemeester gemeente Noordenveld (hoofdfunctie)

Nevenfuncties

- Lid ALV, Noord Nederlandse Coöperatie van Zorginstellingen
- Voorzitter Stichting Vrienden voor Promens Care, Promens Care

Akkelys Lukkes (lid en voorzitter financiële auditcommissie vanaf 15 maart 2018)

Hoofdfunctie

- Lid en vanaf augustus 2020 voorzitter College van bestuur Openbaar Onderwijs Groningen

nevenfuncties

- Lid Raad van Toezicht Zorggroep Groningen

Peter Meister-Broekema

Hoofdfunctie:

- Senior onderzoeker bij de Hanzehogeschool

nevenfuncties

- N.v.t.

Jacob Mulder (lid)

Hoofdfunctie:

- zelfstandig melkveehouder

nevenfuncties:

- Lid van het Algemeen bestuur AND
- Lid van de ledenraad Friesland Campina

Marika van der Paauw (lid vanaf 17/09/2020)

Hoofdfunctie:

- Coördinator natuurbeheer Zuid-Drenthe, Vereniging Natuurmonumenten

nevenfuncties

- N.v.t.

Eric Meijles (lid vanaf 19/11-2020)

Hoofdfunctie:

- Assistent Professor (UD) aan de Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen

Nevenfuncties:

- Secretaris Examencommissie Faculteit Ruimtelijke wetenschappen
- Lid Stuurgroep Digitaal Toetsen
- Lid Raad van Toezicht Landschapsbeheer Drenthe
- Voorzitter wetenschappelijke commissie UNESCO Geopark De Hondsrug
- Lid Raad van Advies Stichting Nationaal Park Middag Humsterland

e. **Relevante nevenfuncties directeur/bestuurder**

De directeur/bestuurder heeft geen relevante of conflicterende nevenfuncties.

8. Verslag toezichhoudend orgaan

a. Wijze waarop toezicht is gehouden op de strategie en prestaties

De prestaties van de Stichting worden met de opdrachtgevers vastgesteld en gerapporteerd. De Raad neemt kennis van de jaarlijkse prestatieafspraken met de Provincie.

De vergaderingen van de RvT zijn afgestemd op de kwartalen. In de raadsvergadering wordt een (financiële) kwartaalrapportage, alsmede een prognoseresultaat behandeld.

De financiële auditcommissie, bestaande uit twee leden van de raad, bespreekt met de directeur/bestuurder en de administrateur de financiële stukken inhoudelijk voor ten behoeve van de raadsvergaderingen en doet een advies t.b.v. de RvT. De Raad blijft als geheel verantwoordelijk voor de goedkeuring van besluiten van de bestuurder.

De auditcommissie is tevens betrokken bij de financiële rapportages en accountantscontroles op jaarrekening en projecten en de managementletter.

Meerjarenbeleidsplan

Het beleid ligt vast in het meerjarenbeleidsplan. De RvT stelt het meerjarenbeleidsplan vast.

Mondeling worden, indien relevant, grotere projecten en de visie en strategie toegelicht en besproken.

In 2021 was uiteraard de invloed van de corona maatregelen nog een vast onderwerp van gesprek.

Aan de hand van dossiers op de grotere onderwerpen is de strategie besproken in de RvT vergaderingen.

In 2021 liepen de volgende strategische dossiers:

- Toekomstvisie en meerjarenbeleid.
In de vergadering van 19 november 2020 heeft de RvT het beleidsplan 2021-2023 vastgesteld met de opdracht om in 2021 de toekomstparagraaf alsnog interactief met RvT nader uit te werken en dan opnieuw vast te stellen. Dit is in 2021 gebeurd, waarbij het plan in de maartvergadering 2022 van de RvT zal worden vastgesteld.
- Agenda Boer Burger Biodiversiteit.
Dit betrof de transitie die noodzakelijk is in de wijze waarop in Nederland voedsel wordt geproduceerd en de impact die dat heeft op het Nederlandse landschap en de biodiversiteit. LBD is partner in de agenda.
- Projecten
De voorbereiding/ontwikkeling/bijdrage aan diverse programma's en projecten zijn nader toegelicht.

b. Profielschets Raad van Toezicht

Bij benoeming van leden van de raad van toezicht wordt het profiel gehanteerd zoals gepubliceerd op de website: [Werkprofiel-RVT-Landschapsbeheer-Drenthe.pdf \(lbdrenthe.nl\)](#)

c. Aantal vergaderingen in verslagjaar

In 2021 heeft de Raad van Toezicht 4 keer vergaderd.

De vergaderingen hebben plaatsgevonden op 16 maart, 25 mei, 21 september en 23 november. De september en novembervergadering hebben “live” plaatsgevonden, de vergaderingen van maart en mei hebben plaatsgevonden via een videovergadering.

Buiten de vergaderingen om zijn de leden van de RVT betrokken geweest bij het veldbezoek met de gedeputeerde en mailwisselingen m.b.t. het meerjarenbeleidsplan.

De financiële auditcommissie heeft op 8 maart, 29 april, (samen met de accountant) en op 8 november vergaderd. Buiten de vergaderingen om heeft mail- en telefonische afstemming plaatsgevonden.

d. Zelfevaluatie RVT

De septembervergadering is gebruikt voor (zelf)reflectie van de RVT de drijfveren, rollen en rolverdeling onderling en met de directeur-bestuurder. Hiervoor is een externe begeleider ingehuurd.

Dit heeft onder meer geleid tot een effectievere invulling van de agenda door het jaar heen en een herverdeling van taken binnen de RVT t.a.v. taakverdeling (m.n. de renumratiecommissie).

9. Toekomstparagraaf

a. Begroting komend boekjaar

begroting 2022	
Baten	
Provincie	€ 852.000,00
Gemeenten	€ 491.624,00
Overigen opbrengsten	€ 57.376,00
Postcodeloterijgelden	€ 187.500,00
Target	€ 581.370,00
Totale Baten	€ 2.169.870,00
Kosten	
Directe projectkosten	€ 485.000,00
Personeel	€ 1.366.125,00
Organisatie	€ 288.745,00
Kapitaalslasten	€ 30.000,00
Totale kosten	€ 2.169.870,00
Resultaat	€ -

De begroting is anders opgezet dan voorgaande jaren, waar aan de batenkant zowel een mix van “zeker” als “met aan zekerheid grenzende” projecten in ontwikkeling waren opgenomen.

De huidige opzet begroting is opgebouwd uit een onderdeel baten en een onderdeel kosten, en resulteert in een target aan de batenzijde en het financieel resultaat op 0.

In het veld baten zijn enkel opgenomen de zekere bijdragen behorende bij de basistaken.

De overige projecten zijn deels zeker, deels nog in ontwikkeling. De wijze waarop de target wordt gevuld wordt aan de RVT apart gepresenteerd om inzichtelijk te maken hoe de target wordt ingevuld.

b. Geplande besteding middelen (programma's en activiteiten)

Het Rijks- en provinciale beleid ten aanzien van het landschap in Drenthe zijn sterk in beweging. De beschikbare middelen zullen in de komende jaren vooral worden besteed aan het proces om burgers nog meer te betrekken en initiatieven te begeleiden bij het beheer en onderhoud aan hun eigen landschap en leefomgeving (streekbeheer). Dit gaat ten koste van besteding aan uitvoering door professionals.

Daarnaast zijn en worden in overleg met de provinciale beleidsambtenaren projecten langs programmalijnen ontwikkeld die aansluiten bij de behoefte en beschikbare middelen in de samenleving. De wijze waarop dat gedaan kan worden en keuzes die daarbij moeten worden gemaakt zijn uitgewerkt in de toekomstparagraaf van het meerjarenbeleidsplan.

c. Beoogde resultaten

Het beoogde resultaat van het werkproces van LBD is een gestage toename van de hoeveelheid door vrijwilligers aan het onderhoud van het landschap bestede tijd en de kwalitatieve bijdrage aan landschap en natuur. Hierbij wordt vooral ingezet op het organiseren van bewonersnetwerken, waarin zowel ingezet wordt op meer betrokken grondeigenaren en vrijwilligers als op bestede tijd door reeds bestaande vrijwilligers.

Het beoogde resultaat in het landschap zelf is dat daarmee ongeveer eenzelfde hoeveelheid, of liefst nog meer, landschapselementen wordt onderhouden. In de praktijk vraagt dit de komende jaren vooral blijven investeren in de kwaliteit van het vrijwilligersnetwerk.

Een tweede resultaat is dat er projecten in voorbereiding en ontwikkeling zijn waarmee snel kan worden geschakeld als de middelen daadwerkelijk beschikbaar komen.

d. Werken na corona

In de loop van 2022 hopen we corona voldoende onder de knie te hebben zodat het “gewone” werk weer “gewoon” door kan gaan.

We zullen de goede dingen die de pandemie ons heeft geleerd behouden. Denk aan minder reisbewegingen vanwege (hybride) video-vergaderen en meer werken vanuit huis. Er zal een grotere mate van thuiswerken ten opzichte van kantoorwerken blijven bestaan.